

W SOBOTE DNIA 29. KWIECZNA ROKU 1786

Z *Peterzburga dnia 8 Marca.* Ledwo miaa dni 12 jak głożono, o czyniących się z wielkim pōspiechem podrōżnych przygotowaniach. In peratorowey Jeymci do *Chersonu*. Zapewniano nawet, że ten wyjazd, na byc przy spieszony kilką dniami. Dziś, nie wiedząc ieszcze o przy czynie, głożą, że ta podrōż, o ktōrey iuż po tylektoć donofzono, nie nastąpi aż w roku 1787. In peratorowa Jeymć, ma w ten czas wylechać ztąd w mieřacu Lutym, y uda się prosto do *Kuowa* iadąc do *Chersonu*, cheąc powrócić nazad nim nastąpi upaly, ktōre w tamiecznym Klima w lecie barzo są nieznořne. Pewną rze-

czą, być się zdaje na ten raz, że podróż jest odłożona do czasu nieokryślonego. Zgad pokazuje się, iż poczynając się czynić takowe okoliczności w *Europie*, które wyciągają przytomności Monarchm w *Peterzburgu* a Celarza w *Wiedniu*, albo przynajmniey w iakieykolwiek *Provincyi* obfzernego Państwa. Za pewną rzecz twierdzą, że wżylt niego zażyto, ażeby ta podróż w tym roku nastąpiła, ale wżelkie kroki dążące do tego celu, stały się bezpożyteczne, z okazji iakiegoś przy-padku wcale niespodzianego

Reszta Memoriału Hrabiego de Cagliostro.

PYT: Ale WPan wielkie czynisz wy-datk, a nie niebierzesz, y każdemu wy-placaś co należy, iakimże sposobem masz na to pieniądze? ODP: To pytanie, żadnego nie ma związku z niniejszą sprawą; z tym wżyltkim, y na to odpowiem: y zeznam to, o czymem iszcze nigdy przed nikim nie mówił. Wiedźże WPan o tym, iż źródło, z którego ja zżwizę pomoc czerpam, jest takowe, że iak tylko przyjeżdżam do iakowego kraju zawsze mam Bankierza, który mi wżyltkiego dostarcza, czego tylko potrzebaię, y który potym za to wżyltko bywa placony. Tak naprzykład, we *Francyi*, mam Pana *Sarrasin de Basel*, który, gdybym tego pretendował, oddałby mi całą swogę substancyę; tak iak w *Lugdunie P. Saucostar*, Jednakże tych wspomnianych ichmciow zawizem obligował, ażeby przed nikim tego niewyjawiał, iż są nemi Bankierzami. A w innych wiadomych mi rzeczach, mam inne do moey po-

mocy służące żrzedła PYT: Czy ukazywał WPanu Xiąże bilet z podpisem: *Marie Antoinette de France*, ODP: Czternaścą albo 15 dniami przed arefztem pokazywał on mi bilet PYT: Cożes na to powiedziać? ODP: Ja na to odpowiedziałem, że Pani *de la Motte*, jest kobieta pełna zdrady, która chce podchodzić y oszukiwać Xiążęcia Kardynała. Nawet mówiłem często Xiążęciu ażeby zawsze się miał na ostrożności od niej, gdyż ona jest barzo złośliwa w sobie; ale Xiąże mi wierzyć niechciał, a ja zawsze myślałem, iż ow bilet był zmyślony. PYT: Widzisz WPan ten bilet, y czy powiadisz, że on jest fałszywy? Pokazywał mi go mój Examinator, a ja oglądając, poszczegłem imie *Marie A. d. F.*; ale ponieważ to było wyrażono w cyfrach czyli w literach początkowych, odpowiedziałem: niemogę twierdzić, aby to był tenże sam gdyż widzę na nim podpis w cyfrach wyrażony, którego na tamtym bilecie nie widział. PYT: Czy wiesz WPan, że to my te cyfry porobiliśmy? ODP: To dla mnie jest wżyltko równo ja mówię iż dobrym sumnieniem tego powiedzieć nie mogę, żeby ten bilet był tenże sam PYT: Czy prawda to, że nim dostatek się do *Ballyji*, miałes intencją dom kupić za 150,000. Liwrow? ODP: To jest fałsz.

Tu następuje refutacya na wyrażone przeciwko Hrabie *de Cagliostro* zarzuty w krytyce Pani *de la Motte*, Konkluzya Memoriału Hrabiego *de Cagliostro* w tych słowach.

Czy chociaż moi Sędziowie, y moi współobywatele, iszcze więcej wiedzcie o moiej Oyczyźnie, o moim imieniu, y moich do wżyltkiego pobudkach, y o źródłach służących do moiej pomocy? Moja Oyczyzna, jest pierwszym miewyscem wżyltko Państwa gdzie ja zupełnie poddałem się waszym Prawom. Imię moje mi; dzw wami uczyniłem szacowne. Moja pobudka do wżyltkiego, sam Bóg Zrzedło

moj sekret. Jeżeli ja dla wspierania potrzebnych, żądałem kiedy być przyjętym do waszego Towarzystwa Medycznego, możecie w tej mierze tegoż samego zapytać się Towarzystwa: W imię Bpkie dobrze czynić cokolwiek mogę, to jest także prawo, na poparcie którego, ani dowodów, ani żadną kaucyj, żądać nie należy. Narodzie *Francuzki*, jeżeli ty jesteś ciekawy tylko, tedy możesz czytać owe próze i nie nieznanące piśma w których złość i lekkomyślność szkaluje i czyni obelgę przyjacielowi rodzaju ludzkiego i wystawia go na pośmiewisko. Ale jeżeli chcesz dobrze sądzić i sprawiedliwie, tedy nie badaj się o nic więcej, ale słuchaj tego, który zawsze zna respekt winny Królom, gdyż oni są z rąk Boskich. Jest podległy Rządowi, gdyż on Królom broni. Jest posłuszny Religii, gdyż ona jest jego prawidłem i prawem. Jest ziączy podług prawa, gdyż prawa, związek mają z Religią, jest uczynny dla ludzi, gdyż oni, iak y on, są powłzechnemi oyczyn y synami. Nie badajcie się, iezcze raz mówię, ale słuchajcie y kochajcie tego, który do was przybył, y dobrze dla was czyni: który cierpliwie wam się poddał y brać się do więzienia dozwolił; który z wielką pomiernością (*manoviro w własnych swych pochwałach*) przed wami używa Twojej obrony.

Podpisan: Hrabia *de Cagliostro*, Titon *Villotran* Examinator, *Thiborier* Aowokat, *Brazon* Prokurator.

Z Paryża dnia 25. Marca.
Sprawa Xiążęcia Kardynała *de Rohan*, parzo się objaśnia z *Memoryała* Panny *Oliva*, przeto treść tego tu kładam eny.

W r. 1784 mieszkałam w przyległym domu do ogrodu zwanym *Palais Royale*, w którym często na prośniadach bywałem. Ktż w mieście u *Lipou*, gdy siedziałam w tym ogrodzie na ławce, iuż około wieczora, przeszła koło mnie kilka razy iakis człowiek, który z nog do gó wy miłe uważał. Usiadł potym niedaleko mnie, Dia-

ważyl się do mnie mówić. Jam mu odpowiadala; y w tym był wielki bład mój, żem to czyniła; ale iezcze nierównie większy, żem go w tym domu przyjęła. Bywał on często u mnie. Chwalił moją figurę, czynił się być moim protektorem. Ten nieznanomy mi dotąd człowiek, był to Hrabia *de la Motte*, który przedemną udawał się za *Officera*. Na początku Sierpnia, przybiegl on do mnie z raną z barzo wesołą miną, y powiedział mi: *Powracam teraz z powiergo domu, gdzie jedna dystyngwowana Dworska Dama, wiele mowila o W. Pannie, i dala ją do niej tu przyprowadzę*. Niewiem (odpowiedziałam mu) co by to była za Dworska Dama, gdyż nikogo u Dworu nieznam. Wyszedł on odemnie, y gdy wieczor nadszedł, Przyšla do mnie owa Dystyngwowana Dama, sama jedna tylko. Dziwi panwie *W. Panią* moja wizyta (mowila ona do mnie, y byla to Pani *de la Motte*) potym zaś usiadłszy rzekła: *Wierz mi, cokolwiek ci powiem, mam ia kredyt u Dworu; i dobywlyz to wyhonata, co iey będzie zalecono*. Jeżeli się podczymiesz tego, będziez miała zato 25,000. *Livrowa*, y prezent od *Królowey* więcej iezcze w *Wersalu*; y jeżeli niewierzysz mojej obietnicy, podźny do *Pisarza Sądowego*, dla zabespieczenia tej summy na twoję stronę. Ja, 23 lat mająca dziewoczyna, iakże mogłam poznać takową intrygę. Naostatek, mowila mi, iż Pan *de la Motte* jutro wieczorem przyjedzie y zawiezie mnie z sobą do *Wersalu*. Nazatrz po południu, przyjechał do mnie Pan *de la Motte* y zawiozł mnie do *Wersalu*. Pani *de la Motte* z swoją garderobiana, czekała na nas u bramy. Głyszmy wysiedli z pojazdu, kazala ona mi zaprowadzić do tej mieszkania, y sama gdzie znikła; a potymy małż iey toż samo uczynił; a ia dwie godziny na nich czekałam.

Potym Pani *de la Motte* przyszedzły do mnie, mowila: *Powracam od Królowey, oznaymiłam iey o swoim tu przyby-*

oni bardzo z tego jest kontenta, y dzień
turczyjszy oznaczyła: ażby się z nią
widziała. Zapytałam się, czego po mnie
wyciąga Królowa? *Bagateli* (odpowie-
działa mi ona) *Wkrótce się dowiesz o
wszystkim*. Na tenczas wiadomości na zo-
stała o imieniu y przez ksu Pani *de la
Motte*, że ona była małżonką Pana *de la
Motte*, który u mnie bywał, y że ja u
Dyora zowią *Hrabinią de Kalois*, y że
taki adres Królowa jej zapisać Na-
tychmiał oni zrobili mnie *Baronesą d'
Oliva*. Następnie Pani *de la Motte* sama
mnie ubierała, y oddała mi list bez podpisu
y różę, mówiąc: *Zaprowadzę ją dzisiaj
do Zwierzynca, oddasz to wszystko jednemu
dystyngowanemu Panu, którego tam
napotkasz, y powiesz mu te słowa: wiesz
już co to ma znaczyć*. Między 11. y 12.
przed północą, poprowadziła mnie Pani
de la Motte do Zwierzynca, y mówiła mi,
ż sama Królowa tam będzie skrycie przy-
jemna, dla obcawienia, jak udawać bę-
dziesz tę scenę, y nawet z tobą potym mó-
wić będzie. Zadrżawszy na to, pytałam się
Pani y Pani *de la Motte*, iak Królowey
mówić? Wafza Królowka Mość, odpo-
wiedzieli mi. Gdym szła głębiej w zwie-
rzyniec, napotkałam iakiegoś mężczyznę,
któremu Pani *de la Motte* te powiedział
słowa: otoż to ona: a on natychmiał zni-
knął z oczu moich, y niebáczyłam go aż
potym na kolacyi w domu *P. de la Motte*
y dowiedziałam się, że to był Pan *Devil-
lots* co zmyślił podpis Królowey lotym
zostawivszy mnie w jednym miejscu w
owym Zwierzyncu Pani *de la Motte*, po-
biegła szukać owego wielkiegcs Pana, z
którym ja miałam mówić: Następnie gdy
Pani *de la Motte* opodał odemnie stała,
iak gdyby dla przypatrywania się scenie,
przybliżył się ten wielki Pan do mnie, y
uczynił niski ukłon, a ja mu oddałam ową
różę, mówiąc: *Wiesz już co to ma znaczyć*.
Na tenczas Pani *de la Motte* przechodząc
nieznacznie koło mnie, mówiła: *Prędy
prędy dla Boga*; a ja odeszłam od owe-
go nieznanego człowieka, zawsze w
myślach, że Królowa tey scenie była przy-
jemna, y że z nią wkrótce nówic będę Ale
ja ani Królowey nie widziałam, ani wie-

działam nawet tego że to był Xiąże Kar-
dynał *de Rohan* z którym mi kazano ro-
mawić Zaprowadził mnie potym nazad
do Hotelu *Pan de la Motte*, a sama Pani
de la Motte, nadezła o godzinie 2. po
północy ja przypomniałam sobie, że nie
oddała owego listu, który miałam w
kieszeni, tamtemu Pani, y lekalam się za
to przygany od niey, której jednak gdy o
tym oznaymiłam nie mi zgola niezganiła,
owtżem wesoło mi powiedziała, iż po-
wraca teraz od Królowey, która zupełnie
jest kontenta z moiego udawania z wielką
radością (iż zrobiłam sobie fortunę) ukła-
dłam się do snu Następnie rano Pani *de
la Motte*, przeczytała mi list od Królowey,
do niey pisany w tych słowach: *Moya Hra-
bini, kontenta jestem z owey osoby, którą
mi wyszukałaś, tudnie ona swoję soję
udawata Proszę zapewny ją odemnie,
iż pomysłnego niechaj dla siebie oczeki-
losu* Przeczytawszy mi ten list Pani *de la
Motte*, zdarła go mówiąc: nie trzeba żeby
takie rzeczy kymu się miały czałem do-
rąk dostać. Wieczorem odwoził mię na-
zad do *Paryża* Pani *de la Motte*, Często
potym iadałam u Pani *de la Motte*, która
mi z owey summy 15000. *Liwrow* nie
oddała iak tylko 4268. *Liwrow*, y nigdy
w oczy niewidziała owego obcesnego mi
od Królowey prezentu W nadzieję otrzy-
mana od niey owych 15,000. *Liwrow*,
zależam trochę w długi Odmieniłam po-
tym wkrótce moje mieszkanie, y Pani *de
la Motte*, przestała mię do siebie zapraszać.
W Roku 1725 w Mieście Lipcu moja
sytuacya tak się stała nieznośna, gdyż by-
łam zapozwana o długi do Sadu, iż musia-
łam wszystko sprzedawszy sekretnie wy-
jechać do *Bruzelli* W 6. tygodni po moim
z *Paryża* odjeździe, Kardynał y Pani *de
la Motte*, byli wzięci do aresztu, gdzie y ja
z dnia 16 na 17. Października dostałam
się, z *Bruzelli* do więzienia *Bastylii* do
Paryża będąc zaprowadzona. Co się tycze
owey brylantowey sztuki, najmniejszey
nigdy nie miałam wiadomości W dalszym
ciągu owego Memoratu, *Mademoiselle
Oliva* dowodzi, że zgola nie wiedziała o
tym, iż ma udawać osobę Królowey, ina-
czejby nigdy nie odważyła się na takową
zbrodnią &c.

S U P L E M E N T

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 29. KWIETNIA ROKU 1786

Z Madrytu dnia 17. Marca. Według naszej dzisiejszey Gazety, dnia 8. teraźniejszego miesiąca wyratowano Million w pieniądzech, y kilka krzyń złota, które były zatoneły w morzu z okrętem *Pierre d'Alcantara*. Listy zaś prywatne, które są daleko późniejsze, donoszą że potym znowu jeszcze z morza wyciągnięto 285,000. *Piastrow*.

Z Ługdunu dnia 21. Marca. Złodzieie, którzy wykradli znaczną w Ługdunie sumę Panu *Pinguerlin* Bankierzowi, zostali, odkryci, y dwóch z tey bandy już wzięto do więzienia. Ośm jest osob z owey rozboyniczey bandy, którey herztem jest *Antoine Thevenay*, rodem z *Ługdunu*, ieden z nypiewszych złodzieiow, o których można wie- dzieć. Osobliwszy ma on talent

do robienia kluczow czyli wytrychow. Od 12. iuż lat, ten lotr kradł po rozmaitych mieyscach. Niewiadomo gdzie się on teraz obraca. Z tych dwoygu are- sztowanych osob, ieden jest ten, który trzymał konie do najęcia, i mieszkał na teyże samey ulicy a drugi jest szewc mieszkający w sąsiedztwie. Pierwszy wzy- sko zeznał, y to, że 30,000. *Liurow* otrzymał za to, że wchodził do owey bandy. Oko- lo 14,000. *Liurow* znaleziono na iednym mieyscu, które on ukazał. Herzt ow *Antoine*, dwa piśał listy do okradzonego Ban- kierza, aby daremnie niełożył kosztu na szukanie złodzieiow, bo ich nie znaydzie, y kosztowało go 2,000, *Liurow* prze- śłanie tajemnie do *Paryża* tych listow. Wzięto także do areztu iego siostrę y innych iego kre-

rozdzilieli się oni tym skarbem, który aż do tychczas leżał w iedney piwnicy, o troje drzwi oddaloney od domu Pana *de Finguerlin*. Te piwnicę namięli oni od iednego uczciwego Pałzetnika, który w tymże samym, gdzie była piwnica, mieszkał domu. Ow *Antoine* otrzymał w podziale 250. tysięcy *Liurów*. Z namięty od siebie Piwnicy, wybili w ścianie dziurę do piwnicy Bankierza, przez którą wory z pieniędzmi wynosili, y zaraz tę dziurę zamurowali, tak nieznacznie, że nie można było wiedzieć, kędy złodzieie weszli, y tak wielkie wory, z pieniędzmi wynosili, ponieważ wszyftkie zamki u drzwi były nie naruszone, szczegulnie ow *Antoine* y dway ludzie chodzili do kantoru, inni zaś zostali się w magazynie, oczekując rozkazów. Y na drugiego kogoś także pada tu podeyrzenie, który owemu szewcowi jest dobrze znaiomy, y który nazatrz poiego arefście, wyiechał do *Paryża*. Za pewną rzecz głoszą, że wczora wieczorem w inney piwnicy znaleziono 40,000 *Liurów*: ale to iest, że zdaje się potrzebować potwierdzenia.

Z *Wiednia* dnia 25. *Marca*. Pan *Linguet* został teraz nominowany Cesarzkim Dzieciopisem z pensją roczną 6,000. *Złotych Rynskich*. Mowią, że tenże Pan *Linguet*, będzie pisał życie Cesarza *Franciszka*, y Cesarzowej Królowey *Maryi Teresy*.

Zapewną rzecz teraz głoszą, że Cesarz Jmć w tym roku żadney podróży za granicę nie odprawi, y niewyiedzie nawet z swoiey stolicy. Szczegulnie tylko obiedzie ośm ustanowionych teraz obozów. Podróż Monarchy do *Chersonu*, tym barziej upadnie, iż koronacya Imperatorowej Jeymci *Rossyjskiej*, z okoli znosci nowo nabytey *Tauryi*, w tym roku nienastąpi, ale do przyszłego odłożona zostanie.

Z *Wiednia* dnia 29. *Marca*. Król Jmć *Hiszpański*, czterech w Chimi wydoskonionych *Hiszpanów*, ma przyśłać do *Wiednia*, ażeby w wynalezionym sposobie przez Konfyliarza *de Born* doskonalili się, końcem wprowadzenia tegoż samego sposobu w minierach *Amerykańskich*.

Z *Paryża* dnia 27. *Marca*. W procesie o ową brylantową sztukę, to iest niezawodnie uka-

zano: rmo. Ze Xiążę Kardynał zupełnie rozumiał, iż był prezentowany Królowey Jeymci. ado. Ze przez zfałszowane listy Pani *de la Motte*, ze wszystkim był oszuka ny. ztio. Ze Pan y Pani *de la Motte*, całą sztukę na siebie obrócili, wyprzedali z niey powymowawszy brylanty, za te pieniądze tak wielką prowadzili figurę, która wszystkim w oczy bila. 4to. Ze to wszystko, cokolwiek Pani *de la Motte*, w swoim memoryale powiada o brylantach, które iey od Hrabiego *de Cagliostro* miały być podane, jest fałsz y nieprawda.

Nastatek Hrabini *de Cagliostro* otrzymała wolność. W niedziele, d 26 tego miesiąca, została ona wypuszczona z *Bastylii*. Każdy cieszy się z tey okoliczności.

Mówią, że około końca wiosny, oboz na nalszey granicy ma być założony.

Pewny tu w *Cuchtauxie* siedzący złodziey, był okazją, iż owi złodzieie, którzy w *Lugdunie* byli ukradli znaczną sumę, odkryci zostali. Gdy on usłyszał mówiących o owym złodzieystwie, odezwał się; O prócz mnie y *Antoine*, nikt by tego niepotrafił dokazać.

Z Paryża dnia 31 Marca.
Cały Paryż zdaje się być ukontentowany z uwolnienia Hrabini *de Cagliostro*. Od tego czasu, iak tylko wypuszczona została z *Bastylii*, codzienne odbiera wizyty od osob pierwszey dystynkcyi. Można miarkować, iak wiele ona boleć musiała z okazji swego arefztu, o którym zawsze rozpowiada z niewypowiedzianą żalością. Iak tylko była wzięta do *Bastylii*, zaprowadzono ją natychmiast do iedney izby, do ktorey gdy weszła, postrzegła zaraz, iż ledwo się w niey trzymał suffit; uczyniła zaraz w tey mierze reprezentacją, y do inney była izby zaprowadzona: a teyże samey nocy, w tamtey izbie pierwszey, suffit zawalił się.

Pan *Devillet*, tu także przystawiony został, y zaraz zaprowadzono go do *Bastylii*. Zawczora pierwszy raz, słuchano go Inkwizycyi.

Z Hamburga dnia 4. Kwietnia.
Dnia 28 Marca, po południu o trzeciej godzinie, dały się uczuć trzy lekkie trzęsienia ziemi, y huk iakiś podziemny dał się słyszeć; żadney jednak tu nieponiesiono szkody.

DONIESIENIE z WILNA.

Lubo w przeszło tygodniowej Gazecie ostrzeżono z Wilna Śmieniemi ni by całego Gminu żydow skiego, aby Obywatele W. X Lit: nie kredyto wali Kahalowi Wileńskiemu żadney Summy y na poparcie takowego ostrzeżenia przywiedziono Rezolucyą Skarbu Kom: W. X. Lit: uzyskaną pod Rokiem 1786 Aprila 11 Dnia. Kahal jednak Wileński znając dobrze iż takowe ostrzeżenie jest bez fundamentu, ma obo wiązek ostrzedz Publikum, iż takowa przestroga Śmieniem Gminu Wileńskiego jest tedy nie tylko uknowana przez złość kilku osob żydow skich nieprzyjaznych Kahalowi, a daleka od prawdy: bo rezolucya Kommissyi Skarbu Rpolitey. W. X. Lit: na Memoryał od Gminu Wileń: podany zawiera tylko odesłanie całej skargi do aktoratu y Procederu Prawnego, Sprawiedliwość we wszystkich Skargach wy mierzyć dla obu stron oświadcza. Lecz żeby miała zakazywać za ciągania dalszych Długow Kahalowi, tego Publikum w Rezolucyi Kommissyiney nie doczyta się. Ze zas Konstt. 1774. Roku Likwidując po Jezuitckie sumy będące na Kahale, aniechając aby Kommissya Edu kacyi Narodowej miała w tym uszczerbek, dozwolita Kahalom Litewskim 500,000. długu zaciągnąć, co powszechności nie jest tają nym. Przeto spodziewa się Kahal Wileński że Obywatele W: X. Lgo rozumiejąc dobrze Prawa Krojowe, i wiedząc dokładnie o sytuacji Ka halow Litewskich i ich rzetelności, niezechce przychylać się do pierwiey Publikowanego ostrzeżenia.

Stefan Saffarowicz, rodem z Brodow wzrostu małego, Ruźbą od trzech tygodni u jednego Pana zaięty, przyechawszy z nim do Minska; i zabrawszy wiele rzeczy Pańskich uciekł dnia 19. Marca 1786. Roku. Ma on trzy teſtymonia, z których naypoźniejsze ma Pana Jana Millera z Wilna sobie dane, drugie z Brodow po Niemiecku, trzecie z Peterburga po Rusku wydane; na sobie ma iący surdut granatowy z guzikami złotemi szalonym takimże pod szyty; szarawary granatowe Czerkaskie, ktoby takowego posci gnol; i uwiadomił o przytrzymaniu jego Pocztaamt Grodzieński wezmie przyzwoitą nagrodę.